

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Jenny Danielsson*
 Härad: *Konga, Kinnared* Adress: *Jät*
 Socken: *Käckelång, Veddö, Ushult* Berättat av: *Olika personer, angivna
 inne i samlingen.*
 Uppteckningsår: *1935* Jät Född år _____ i _____

Uppteckningen rör *Skogsräit o. hennes man* S. 5.
Holte 1-2.
Beskr. av "skogsruans" utseende 2.
Det blev en gränstulle kvar när
"skogsruan" skjutits. 2-3.
"Skogsruan" händeratten. 3-6.
"Skogsruan" sköts med "ärra-
silver m. m. 7-9.
Om ho, som förföljde fruntim-
mer. Hons mjölk troddes "skog-
ruan" vära sig av. 9-10.
Meristeln o. dess användning. 10.
"Flöjörnn" dess förkomst o. användning 10-11.

Skriv endast på denna sida!

11 sid.

/ 0:40 om pr. sid.

4379

Väckersångs sn.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på frågan om skogsrät.

Jag kan säga om många sägner om
skogsrät men inte precis i likhet
med det efterfrågade. Här på orten
kallar vi skogsrät för skogsmoran
hennes man heter Holte och deras
barn heter Nicke. Sägner förmälar
att skogsmoran är för fin till att leva
tillsammans med sin man, därför
har hon sökt upp andra män
som hon tyckt bättre om t.ex. skogs-
arbetare och kolare, den kolare som
stod i god kontakt med skogsmoran
behövde inte vara rädd för att mi-
lan brann upp. Holte fick inte bo
i skogen tillsammans med henne

forts

han fick hålla sig på stätten, men
när hon kom i stor fara så ropade
hon på sin man. Hölte kom!
Hölte kom! Och de båda försvann
inåt skogen med ett förfärligt
brak och dån, så har de gamla ta-
lat om det.

En sägen här från Lidhems herr-
gård i Väckelsångs socken, på går-
den bodde en rättare som hette
Sjöström han har berättat att när
han var ute och såg om skogarna
så förföljde honom alltid skog-
snian en fäng väcker kvinna med
glänsande svart hår, han tänkte
för sig själv "ja ska ta å skjuta
då året så ja sleppår å ha den ötte

ports

me vaa ja gaa," en dag när han
geek ut i skogen så tog han sin
bössa med sig, hon kom som
vanligt, han siktede och vad
han tyckte sköt på henne, men
döm om hans förvåning när han
kom fram till plattent stod där
en lång torr gränstube, så har
jag hört detta ontalas.

I Mitten av 1800-talet berättas det
om två bröder från Vederslövs
socken som varo ute i skogen
och körde ved, när de hade last
lasset så gled det lite till lika till
det välte på det viset fick de las-
ta om det många gånger och de
kom inte ur skogen. Till sist brast

de båda männens Tålmod och de
seura vid alla onda makter och
sade "då måtte väl va skojsman
som vi' rakt så illa ut påre"
knapt hade de uttalat ordet förän
ett gäckande hänskratt ^{som} skar genom
mång och ben ekade genom sko-
gen, de vände sina blickar däråt
och bredvid en stor tall stod
skojsman med tvingt kroppsvart
hår och gultande ögon, de båda
männen åktade sig sen för att
åberopa skojsman när de kom i
skogen. Lagesman Carl Pettersson
Ljusnabben led Jät död för många
år sen.

Det har berättats för mig av mor-
fars

bror C. A. Girschson i Bungeboda gård
han lever än och är fyrtio 80 år.
När han var i 20-årsåldern så
hade han och en annan yngling
varit på dans en sommarkväll,
de satte sig på en väghant i sko-
gen och väntade på att det skulle
komma flickor efter dem, och mycke
ridligt där kom en lång flicka
och gick förbi dem, de steg upp och
gick efter henne och hämt upp hen-
ne vid en gränd som hon öjuna-
de åt dem sen gick hon vidare
tills hon kom i en krök på vägen
där var en stor sten på den hade
hon krypt upp och satt sig, när
de kom mitt för stenen gick de se

ports

en förskräcklig gestalt sitta där med
stora eldröda ögon och långt svart
hår, morbror sade "då å skojnuan"
den andre sade "ja tro då å pan
sjelu ja gaor å vätte ne an" han
tog några steg åt stenen då skratta
de han så de tyckte att jorden dar
rade och for åt skogen med ett
förfärligt dån, de hade ett bra
stycke att gå innan de kom hem
båda två blev så sjuka, morbror
blev bra dagen efter men den
andre blev sjuk i två månader
efter, detta har han sjelu talat
om för mig och det hände på
Lannakult i Urshults socken.

En annan sägen från Urshult forts

Min farter Eva Sofia Carlsson född
1841 men är nu död, hon talade mycket
om att de kunde inte slippa skoj-
mannen i sin kohage de såg henne
många gånger sitta och mjölka
en ko, den koen kunde inte någon
kvinna mjölka mer än "haverd-
gårens prästinga" en torparekvinna
på gården hon kom 2 gånger om
dagen och mjölkade så länge som
de hade den koen, den koringen
konne också må lite pyssla på
ibland folk & kreatur. Farterns far
han hette Carl Löder och var en gam-
mal knekt så han va inte så "boska-
blig" han sade en dag att han skulle
skjuta skojmannen, och skapade sig forts

därför² arvasilver och miltelrot som
han lade tillsammans med skottet
i bössan, när han gick ner åt hagen
så tog han bössan med sig, en kväll
lite före solens nedgång skulle fäs-
ter och han gå och kora hem korne.
Mitt i hagen var en "göl". en liten
sjö som sådes vara bottenlös, vid
den stod en lång kvinna och klap-
prade kläder (en tvätt) han sköt
och som han tyckte skulle trappa
henne, på ett ögonblick försvann
hon, och vattnet i gölen tyckte de
sköljdes i botten och for högt upp
i skogstopparna med ett rysansvärdt
dån, han som sköt blev så sjuk
så de trodde att han skulle dö om natten

sen brydde han sig aldrig om skog-
smuan mer, koen sålde han för
ingen på gården kunde mjölka
henne. Men så följde en annan
historia efter de hade lagt på en
turkalk efter koen han blev
kastressad så det blev en stut, så
fort som han väckte till så för-
följde han alla fruntimmer men
inga karlar en gårdsgård av trä
gick han aldrig över, men om det
var stengårdsgård aldrig så hög
så klev han upp på den och sprang
som en katt men fastnade aldrig
eller bröt sönder sig, aldrig hade
han någon ro i ladugården så snett
som salen gick upp så böjde han

att böla, La⁹ deras fulla tro var att
skogsjuren var hans far, och att
skogsmännen värde sig av koensmjölk.

Detta har hänt i Baskabode i Urhults socker.

Lägner om Mistel, mistel är en
ständigt grönskande buske som utan
att yieha äga rötter stänger sig om-
kring andra träd och suger saften
av dem, de gamla kallade mistelen
även för metta den användes mycket
av de gamla kvacksalvare som mederins
särskilt mot fallande sjukta och för
många kreaters sjukdomar i synnerhet
vid "trolleri och vidrökelre".

Nad man känner till om plågrönn
det är ett sällsynt trä som inte växer
när som helst en riktig plågrönn.

växer i en stenklyfta utan jord det är den
äkta, den kan finnas på en liten holme
ute i sjön, mitt uti en barrskog.

För världen när kreaturen släpades på
bete så skulle de stiga över flygrönn
för att de inte skulle bli förgjorda eller
förvillade av troll och skjumsnan.

När de skulle anskaffa gräddel som en
ko skulle ha vid kalving så togs den
av en gammal flygrönn.

Nad de gamla hade för tro om hur flygrönn
har kommit till, de sade att faglarna tap-
pade frö utan en rönn och därmed växer
den, jag hittade en flygrönn i en stenklyfta
mitten i vala skogen i höstas när jag var
ute och pluckade lingon, den växer i klyftan
utan jord, men nu är de värdeflösa men
ett nöje att hitta dem, här i Småland finns
gott om gamla sägner men dör med de gamla.

Gäst i Jänner 1935
Erik Törnroos Karlslund